

*Coșul de consum al populației României, Adina
Mihăilescu, București, Editura Expert, 2012, 67 pagini*

Alexandra Vîlcu¹
*Institutul de Cercetare a Calității
Vieții, Academia Română*

Sursa: Revista Inovația Socială nr. 1/2014 (ianuarie-iunie)

URL stabil: <http://www.inovatiасociala.ro/articol/123>

Publicată de: Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Revista Inovația Socială este o revistă online creată în cadrul proiectului „Inovația Socială - Factor al dezvoltării socio-economice”, proiect coordonat de Prof.dr. Cătălin Zamfir în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Această revistă utilizează politica liberului acces la conținut, pornind de la principiul conform căruia cercetarea deschisă publicului sporește schimbul global de cunoaștere. Inovația socială este o revistă electronică pe care cititorii o pot urmări pe măsură ce este scrisă și pe care o pot scrie ei înșiși. Revista va avea o apariție bianuală, dar fără a avea o dată de apariție, ci un interval în care este scrisă. Astfel, în lunile ianuarie-iunie va fi scris primul număr, iar în lunile iulie-decembrie va fi scris cel de-al doilea număr. În perioada respectivă, pe platforma online vor fi publicate în timp real contribuțiile și dialogurile generate între cititori și contribuitori.

Prin accesarea articolelor din arhiva Revistei Inovația Socială indicați acceptarea termenilor și condițiilor de utilizare care sunt disponibile la adresa <http://www.inovatiасociala.ro/> care indică, în parte, faptul că puteți utiliza copiile articolelor doar pentru utilizare personală, necomercială. Vă rugăm să contactați redacția pentru alte tipuri de utilizare la adresa contact@inovatiасociala.ro.

Orice copie a materialelor din Revista Inovația Socială trebuie să conțină aceeași notă de drepturi legale, așa cum apar acestea pe ecran sau tipărite.

Coșul de consum al populației României, Adina Mihăilescu, București, Editura Expert, 2012, 67 pagini

Alexandra Vîlcu

Rezumat:

Fenomenul sărăciei a reprezentat din totdeauna o problemă socială acută, fiind prezent în diferite comunități umane și perioade istorice, având forme diferite în funcție de context. Cercetătorul științific Adina Mihăilescu și-a concentrat activitatea de cercetare pe studierea standardului economic. Adina Mihăilescu este Doctor în Economie din anul 2000, lucrează în Institutul de Cercetare a Calității Vieții din anul 1990, iar din anul 2011 este cercetător științific II. Dintre numeroasele lucrări pe care le-a scris sau la care a contribuit în calitate de co-autor amintim: „Nivelurile minime de trai în condițiile actuale, în mediul urban, în România” (2001), „Dimensiunea sărăciei”(1995), „Caracteristici socio-economice și culturale ale familiilor sărace cu mulți copii” (1997), și „Bătrânii, segment al populației defavorizate” (1999).

Abstract:

The phenomenon of poverty has always represented an acute social problem either in different human communities and historical periods or in different forms depending on the context. Adina Mihăilescu focused her research activity on the study of the economic standard. Adina Mihăilescu is Doctor of Economy since 2000 and works at the Research Institute for Quality of Life since 1990. Since 2011 she is an academic researcher with second degree. Among her many studies written by her or co-authored by her there are: "The minimal standards of living in urban areas of Romania" (2001), "Poverty's dimension" (1995), "Cultural and socio-economic characteristics of poor families with many children" (1997) and "Elders, a segment of the disadvantaged population" (1999).

Fenomenul sărăciei a reprezentat din totdeauna o problemă socială acută, fiind prezent în diferite comunități umane și perioade istorice, având forme diferite în funcție de context. Cercetătorul științific Adina Mihăilescu și-a concentrat activitatea de cercetare pe studierea standardului economic. Adina Mihăilescu este Doctor în Economie din anul 2000, lucrează în Institutul de Cercetare a Calității Vieții din anul 1990, iar din anul 2011 este cercetător științific II. Dintre numeroasele lucrări pe care le-a scris sau la care a contribuit în calitate de co-autor amintim: „Nivelurile minime de trai în condițiile actuale, în mediul urban, în România” (2001), „Dimensiunea sărăciei”(1995), „Caracteristici socio-economice și culturale ale familiilor sărace cu mulți copii” (1997), și „Bătrânii, segment al populației defavorizate” (1999).

Lucrearea „Coșul de consum al populației României” reprezintă o analiză detaliată și obiectivă a felului în care revenirea la economia de piață a atras după sine scăderea puterii de cumpărare a populației țării noastre, de la începutul anilor '90 și până în prezent. Principalul instrument științific utilizat în această analiză îl constituie stabilirea pragului în raport cu care populația săracă și cea aflată în zona de risc este delimitată de restul populației. Demersul științific al lucrării pornește de la literatura de specialitate, aparținând unor autori specializați în domeniul sărăciei, și profesioniști din cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții, ca și de la datele oficiale sau din publicațiile Institutului Național de Statistică, în vederea definirii conceptului de minim de trai decent și de subzistență.

Coșul de consum este un concept utilizat ca punct de reper în identificarea pragului de sărăcie sau a minimului de trai. Acesta include bunuri alimentare, nealimentare și servicii de pe piață, ce intră în consumul populației, în cantități minime, și care se opresc la un prag, care delimitează sărăcia. Persoanele sau familiile ale căror condiții de viață se situează sub această limită, numită prag de sărăcie, sunt considerate sărace. Conceptul de prag de sărăcie sau minim de trai stă la baza fundamentării programelor de protecție socială, ce vizează atenuarea impactului social al fenomenului sărăciei. Deși pragul de sărăcie poate varia în funcție de timp, spațiu și nivelul general de dezvoltare al comunității analizate, problema sărăciei este bazată pe informații reale. Autoarea identifică trei consecințe esențiale ale sărăciei: nivelul de viață inferior unui minim social acceptabil și implicit diminuarea independenței individului în societate, excluderea socială și necesitatea unor programe de protecție socială cu caracter preventiv, adresate populației aflate într-o zonă de precaritate,

numită și zona de risc socio-economic. Concentrându-se pe situația României au fost identificate trei situații distincte în care se poate găsi populația: sărăcia absolută (situații de sărăcie extremă, vizând aspecte de supraviețuire a populației), sărăcia relativă (definită în raport cu un context socio-economic determinat) și sărăcia subiectivă (bazată pe percepțiile și aspirațiile consumatorilor).

Metoda de bază folosită în calculul minimului de trai este metoda normativă. Aceasta se bazează pe norme apreciate în studii de specialitate privind manifestarea individului în viața de zi cu zi, în spațiul familial sau în afară acestuia. Este o metodă complexă, în componența căreia intră o mulțime de elemente materiale, cultural- educaționale și de sănătate, dar, în schimb are un grad ridicat de relativitate, datorat schimbărilor în timp ale produselor prezente pe piață, a prețurilor și a cantităților consumate. Tendințele în consum au fost urmărite pe diferite tipuri de familii, în medii diferite. Pentru mediul urban au fost aleși un cuplu de salariați cu doi copii în întreținere și un cuplu de pensionari. În același timp, ca reprezentanți ai mediului rural a fost aleasă o familie de doi agricultori activi cu doi copii în întreținere și o familie de doi vârstnici, persoane inactive, posibil foști agricultori, lucrători pe cont propriu ai pământului.

Produsele și serviciile incluse în coșul de consum au fost, la rândul lor, selectate în funcție de mai multe variabile legate atât de preț, cât și de calitate, iar pentru produsele nelimentare a fost luată în considerare și durata de utilizare a produselor respective. În categoria produselor alimentare au fost incluse în coșul de consum: carnea și derivatele din carne, laptele și produsele lactate, grăsimile, legumele, fructele, zahărul și dulciurile, și cafeaua. De asemenea, pentru mediul rural a fost luat în calcul și autoconsumul. Produsele nelimentare cuprind îmbrăcămintea, încălțăminte, articolele de uz gospodăresc, rechizitele școlare și medicamentele. În cadrul serviciilor amintim: transportul, serviciile culturale, igiena personală, serviciile de reparare și întreținere, precum și un fond de siguranță și economie.

Nu în ultimul rând, autoarea amintește de dificultățile întâmpinate în ceea ce privește găsirea de soluții de politică socială pentru anumite grupuri de populație, aflate în situații de risc. Categoriile menționate sunt familiile monoparentale, cuplurile care își achiziționează o casă și mobilier, precum și persoanele de vârstă a treia.

În concluzie, ne este oferit un rezumat al cercetărilor, împărțit în trei categorii: familia de doi adulți cu doi copii, familia monoparentală cu un copil în întreținere și un cuplu de pensionari. Autoarea explică măsura în care salariile (minime sau medii, după caz), cumulate cu alocațiile copiilor, și respectiv pensiile, reușesc să acopere necesarul de produse și servicii incluse în coșul de consum, și variațiile acestor date de-a lungul anilor, din 1990 și până în prezent.

Astfel, familiile de doi adulți care se întrețin din două salarii medii plus alocațiile a doi copii au putut acoperi coșul de consum numai în anii de început ai analizei, 1990 – 1991, apoi începând cu anul 2005, în perioada intermediară ei putând acoperi numai 75% din acest coș. În schimb, familia care a beneficiat doar de un salariu minim și alocațiile copiilor se află într-o situație economică extrem de grea, în ultimii ani veniturile acestor familii acoperind doar 22% din minimul decent.

În cazul familiilor monoparentale cu un copil în întreținere, beneficiind de un salariu mediu și o alocație, între anii 2004 și 2008, acestea puteau cumpăra doar o treime din bunurile și serviciile prevăzute în coșul corespunzător minimului de subzistență, iar către sfârșitul intervalului de timp analizat, cantitatea produselor acoperite a scăzut la o treime. În familiile unde salariul este unul minim, la care se adaugă o alocație de copil, acest venit a reușit să acopere minimul de subzistență numai în anii 1991, 1994, 2005 și 2008. Cantitatea de produse și servicii acoperite cu salariul minim și alocația copilului a scăzut la o pătrime în intervalul 2009 – 2010.

În ceea ce privește cuplul de pensionari, două pensii de stat medii au acoperit valoarea coșului de consum doar în ultimii ani, începând cu anul 2008, crescând ulterior în anii 2009 și 2010, anii cei mai dificili fiind 1993 și 1997.

În loc de concluzie, noi am hotărât să aflăm direct de la Dr. Adina Mihăilescu, autoarea cărții, câteva idei despre conceptele care au stat la baza desfășurării acestui studiu, precum și despre modul în care va fi continuată pe viitor analiza modelelor de consum ale populației României.

Bibliografie

Barbu Gheorghe (coord.), Caracteristici socio-economice și culturale ale familiilor sărace cu mulți copii, Ed. Expert, București, 1997.

Mihăilescu Adina, Bătrânii, segment al populației defavorizate, Ed. Expert București, 1999.

Mihăilescu, Adina, "Nivelurile minime de trai în condițiile actuale în mediul urban", Revista *Calitatea Vieții* 1-2, Ed. Academiei Române, București, 2001

Zamfir Cătălin (coord.), *Dimensiunea sărăciei*, Ed. Expert, București, 1995.

Interviu cu dr. Adina Mihăilescu, autoarea volumului

Vă rugăm să ne spuneți cum a luat naștere ideea apariției acestui volum?

Deoarece în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții au existat permanent preocupări legate de sărăcie, veniturile și consumul populației, de politici sociale sau diagnoza calității vieții, economie sociale, etc. pentru a înregistra și a fi în contact cu transformările din societate, cu realitatea de zi cu zi, dar și cu oportunitățile sau măsurile ce ar fi necesare în depășirea greutăților, a sărăciei, etc.

Apariția acestui volum a fost consecința firească a cunoașterii bunăstării versus sărăciei în societatea românească, impactul socio-uman al acestora, gradul de satisfacere a trebuințelor umane de zi cu zi, respectând normele de consum pentru acoperirea tuturor capitolului de bunuri și servicii de pe piață, cu asigurarea sănătății și demnității individului și familiei sale.

Ce metodologie a fost utilizată în realizarea studiului?

Cercetătorii din cadrul institutului nostru folosesc diverse metode și instrumente de cercetare, printre ele aflându-se și metoda normativă, care ne ajută să identificăm în funcție de pragurile de sărăcie, segmentele de populație aflate în dificultate, vulnerabile și care nu se mai pot ajuta singure ci au nevoie de intervenția statului, prin măsuri speciale de protecție socială. Metoda normativă ne permite să calculăm valorile minimumului de trai pentru o viață decentă, dar și a minimumului de subzistență, corespunzător unei vieți cu privațiuni care, în fapt, identifică segmentele de populație aflate în sărăcie. Practic această metodă ne ajută să măsurăm la un moment dat segmentele de populație săracă.

Care sunt principalele concluzii ale studiului?

Situațiile dificile, chiar alarmante, în care trăiesc unele familii, de ex.: familia de doi adulți cu doi copii în întreținere, ce dispune de un singur salariu mediu net și alocațiile celor doi copii, nu-și poate acoperi minimul de viață decentă, apoi cuplul de pensionari în care există o singură pensie medie de asigurări sociale este de asemenea în dificultate, familia în care unul dintre părinți a devenit șomer sau pensionarii cu pensii minime sociale sunt câteva exemple de populație identificate, ca având nevoie de suport și protecției socială și care, trăiesc în sărăcie sau prezintă riscul căderii în sărăcie, dacă nu beneficiază de suport social, depărtându-le de la o viață decentă.

Ce aduce nou studiul?

Determinarea prin calcul a minimumului de trai este un instrument indispensabil în analiza situației populației în diverse etape de dezvoltare socio-economică, care oferă posibilitatea comparațiilor în timp. În literatura sociologică conceptul de minim de trai se referă la nevoi, dar și la obligații. Satisfacerea nevoilor de consum este o necesitate a fiecăruia, ca individ, deci pentru sine, dar în același timp și pentru familia sa. Atunci când individul nu mai poate lupta singur, el ar trebui să beneficieze de protecția instituțiilor publice abilitate. Iată de ce aflarea minimumului de trai decent sau a celui de subzistență sunt atât de importante pentru politicile sociale.

Cum v-ați propus să continuați cercetarea?

În funcție de schimbările socio-economice apărute, de modificarea prețurilor la bunurile și serviciile de pe piață, la schimbarea mentalității de consum a populației, minimumul decent de trai, ca și cel de subzistență este necesar să fie evaluate. O dată stabilită valoarea lor, ele sunt actualizate lunar, cu rata inflației calculată și diseminată de Institutul Național de Statistică. De obicei, evaluarea celor două minimuri se face cam la trei, până la cinci ani, după dinamica fenomenelor economice și sociale apărute.

Vă mulțumim!